

1. Zmiana formy opodatkowania w trakcie roku i na przełomie roku

Małgorzata Lewandowska

W związku z kolejną wersją Polskiego Ładu wielu przedsiębiorców, którzy w 2022 roku dokonali zmiany formy opodatkowania, ma wątpliwości, czy decyzja ta była słuszna. Ustawodawca wychodzi im naprzeciw, wprowadzając opcję zmiany formy opodatkowania za 2022 rok. Warto wiedzieć, na jakich zasadach możliwa jest zmiana formy opodatkowania w trakcie roku lub po jego zakończeniu z mocą wsteczną.

Zmiana formy opodatkowania – dotychczasowe zasady

Zgodnie z art. 9a ust. 2 ustawy o PIT termin na zmianę formy opodatkowania przypada do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym przedsiębiorca uzyska pierwszy przychód w danym roku podatkowym. Jeżeli pierwszy przychód zostanie uzyskany w grudniu, wówczas termin ten skraca się do końca grudnia.

W celu zmiany formy opodatkowania należy dokonać aktualizacji formularza CEIDG-1, wybierając właściwą opcję w części 15. „Oświadczenie o formie opłacania podatku dochodowego”. Formularz może zostać złożony zarówno w formie papierowej w urzędzie miasta lub gminy, jak i elektronicznie poprzez stronę biznes.gov.pl.

Wyjątkiem od powyższej reguły są podatnicy opodatkowani w formie karty podatkowej – na zmianę formy opodatkowania mają oni czas do 20 stycznia.

Ważne

Przed wejściem w życie Polskiego Ładu 2.0 zmiana formy opodatkowania w trakcie roku nie była możliwa, jeśli ww. terminy zostały przekroczone.

Zmiana formy opodatkowania a Polski Ład 2.0

Obowiązujący od 2022 roku Polski Ład w głównej mierze był czynnikiem decydującym o wyborze optymalnej formy opodatkowania. Wielu przedsiębiorców po modyfikacjach, jakie wprowadziła reforma, zdecydowało się zmienić ją na 2022 rok. Nowelizacja Polskiego Ładu, czyli tzw. Polski Ład 2.0, obniżyła stawkę podatku w I progu podatkowym z 17% do 12% (dla skali podatkowej) oraz wprowadziła modyfikacje na gruncie odliczeń składki zdrowotnej (dla ryczału i podatku liniowego). Zmiany te powodują, że część przedsiębiorców, którzy zdecydowali się przejść np. na ryczałt od 2022 roku, poniesie straty finansowe ze względu na zawyżone zobowiązania podatkowe, ponieważ na początku wybór ryczału spowodowany był w dużej mierze niższą stawką podatku (np. 12% w przypadku programistów), która po zmianach zrówna się ze skalą podatkową. Natomiast będąc na ryczałcie, ponoszone koszty nie pomniejszają podstawy opodatkowania, jak ma to miejsce w przypadku skali podatkowej.

Ważne

Po rozmowach z przedsiębiorcami, doradcami podatkowymi i księgowymi ustawodawca wprowadził możliwość ponownego wyboru formy opodatkowania. W konsultacjach społecznych brali również udział dostawcy systemów księgowych, w tym systemu wFirma.pl.

Przejęcie z ryczału na zasady ogólne w trakcie roku

Zgodnie z art. 17 ustawy nowelizującej Polski Ład przedsiębiorca, który w 2022 roku wybrał jako formę opodatkowania ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, ma możliwość przejścia na skalę podatkową w trakcie roku.

Ważne

Zgodnie z Polskim Ładem 2.0 przedsiębiorcy na ryczałcie mogą zmienić formę opodatkowania na skalę, składając do 22 sierpnia 2022 roku oświadczenie właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego o rezygnacji z opodatkowania ryczałtem przychodów osiągniętych w okresie od 1 lipca 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku. Nowelizacja ustawy nie zawiera wzoru takiego oświadczenia – jest to pismo złożone w urzędzie skarbowym w zakresie zmiany formy opodatkowania.

Jeżeli przedsiębiorca prowadzi działalność w formie spółki, to oświadczenie o rezygnacji z ryczałtu muszą złożyć wszyscy wspólnicy.

Ważne

Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy wprowadzającej Polski Ład 2.0 zmiana formy opodatkowania w trakcie roku dotyczy dochodów uzyskanych od lipca 2022 roku. Czyli pierwszą zaliczkę na skali podatkowej po zmianie podatnicy wyliczają za:

- lipiec 2022 roku – w przypadku rozliczania miesięcznego;
- III kwartał 2022 roku – w przypadku rozliczania kwartalnego.

Przykład

Pan Robert w 2022 roku stosuje jako formę opodatkowania ryczałt. 1 lipca 2022 roku zdecydował o zmianie formy opodatkowania na skalę podatkową. Za jaki okres wylicza pierwszą zaliczkę na zasadach ogólnych?

Zmiana formy opodatkowania w trakcie roku 2022 dotyczy przychodów uzyskanych od lipca. Oznacza to, że za czerwiec pan Robert płaci zryczałtowany podatek dochodowy, a za lipiec 2022 roku wylicza zaliczkę na zasadach ogólnych.

Przykład

Pani Halina zmieniła formę opodatkowania w 2022 roku na ryczałt ze stawką 14%. 10 lipca 2022 roku wystawiła fakturę za sprzedaż usług, jaka miała miejsce w czerwcu. Czy wystawiona w lipcu faktura jest opodatkowana stawką 14% ryczałtu, czy 12% w I progu podatkowym?

W związku z tym, że obowiązek podatkowy PIT powstanie we wcześniejszym terminie – dniu wystawienia faktury lub dniu wykonania usługi, przychód powinien zostać wykazany w czerwcu. Oznacza to, że pani Halina przychód ten opodatkowuje stawką 14% ryczału. Natomiast skalę podatkową powinna stosować dla przychodów, które powstały od lipca 2022 roku.

Ważne

Decydując się na zmianę formy opodatkowania w trakcie roku, podatnik składa za 2022 rok dwa zeznania roczne:

- **PIT-28** – w celu rozliczenia przychodów opodatkowanych ryczałem za okres styczeń–czerwiec 2022 roku;
- **PIT-36** – w celu rozliczenia dochodu na zasadach ogólnych za okres od lipca do grudnia 2022 roku.

Oznacza to, że zobowiązany jest prowadzić dwie ewidencje:

- **Ewidencję przychodów** – w celu rozliczenia przychodów za okres od stycznia do czerwca;
- **KPiR** – w celu rozliczenia dochodów za okres od lipca do grudnia.

Decydując się na zmianę formy opodatkowania w trakcie roku, w kalkulacji dochodu podatnik uwzględnia przychody i koszty ich uzyskania, które zostały poniesione od 1 lipca 2022 roku. Oznacza to, że koszty, które wystąpiły we wcześniejszych okresach 2022 roku, nie mogą być ujęte w wyliczeniu zaliczki na podatek na zasadach ogólnych za lipiec 2022 roku. Szczegółowe omówienie kwestii związanych z rozliczeniem kosztów poniesionych przed zmianą formy opodatkowania w trakcie roku znajduje się w podrozdziale [„Przejście z ryczału na zasady ogólne a koszty podatkowe”](#).

Ważne

Zmieniając formę opodatkowania w trakcie roku z ryczału na skalę podatkową, podatnik powinien na dzień 1 lipca 2022 roku sporządzić spis z natury, w którym należy ująć:

- towary handlowe;
- materiały (surowce) podstawowe i pomocnicze;
- półwyroby;
- produkcję w toku;
- wyroby gotowe;
- braki i odpady;
- towary stanowiące własność podatnika, znajdujące się w dniu sporządzenia spisu poza zakładem podatnika;
- towary obce znajdujące się w zakładzie podatnika (nie trzeba ich jednak wyceniać – wystarczające jest ilościowe ich ujęcie w spisie i wskazanie, czyją stanowią własność).

Ważne

Warto mieć na uwadze, że zmiana formy opodatkowania w trakcie roku z ryczału na skalę podatkową uniemożliwia podatnikowi skorzystanie z preferencji wspólnego rozliczania z małżonkiem za 2022 rok czy rozliczenie jako samotny rodzic. Zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 1 ustawy o PIT prawa do wspólnego rozliczenia z małżonkiem nie mogą zastosować przedsiębiorcy, którzy byli opodatkowani ryczałtem przez część roku. Chcąc skorzystać ze wspólnego rozliczenia, należy dokonać zmiany formy opodatkowania na skalę podatkową po zakończonym roku.

Przechodząc w trakcie roku z ryczału na skalę podatkową, zmiana ulegnie nie tylko forma rozliczania z urzędem skarbowym, ale również sposób wyliczania składki zdrowotnej. Co ważne, w przypadku ryczału przedsiębiorca musiał jedynie zweryfikować przedział przychodu, w jakim się znajduje, aby ustalić wysokość składki zdrowotnej. Jeśli chodzi o skalę podatkową, podstawą wyliczenia składki zdrowotnej jest dochód w ujęciu narastającym do poprzedniego miesiąca pomniejszony o zapłacone składki na ubezpieczenie społeczne (o ile nie zostały ujęte bezpośrednio w kosztach podatkowych) oraz o sumę